

โครงการตำบลจัดการตนเอง เรื่องภัยพิบัติ(น้ำท่วม) ตำบลเชิงแส อำเภอกะระเสสินธุ์ จังหวัด สงขลา

สรุปรายงานการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลโครงการ

ชื่อผู้รับทุน:.....นายอัญญา บุญบงค์

ผู้รับผิดชอบ: นายอัญญา บุญบงค์

โครงการเริ่มเมื่อวันที่..... 1 กุมภาพันธ์ 2558 ถึง 31 สิงหาคม 2558

รวมเวลาทำวิจัยทั้งสิ้น..... 7 เดือน

1. ที่มาและความสำคัญ

ทำไมชุมชนจึงต้องมีการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน

เหตุเพราะความเสียหายและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติ ส่งผลกระทบโดยตรงกับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน การประกอบอาชีพ トラบใดที่ไม่อาจโยกย้ายชุมชนออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยได้ ด้วยหลายสาเหตุเพราะรักถิ่นเกิดหรือเพราะพื้นที่ทำมาหากิน ทำให้ประชาชนต้องอาศัยในชุมชน ดังเดิมทั้งๆรู้ว่าเป็นพื้นที่เสี่ยงภัย

ดังนั้นการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐาน จึงเป็นแนวทางที่ดีที่คนในชุมชนพื้นที่เสี่ยงภัย จะสามารถพึ่งพาตนเองให้มีความปลอดภัย โดยการเตรียมตนเอง เตรียมชุมชนให้มีความพร้อมที่จะเผชิญภัยพิบัติ โดยให้ได้รับผลกระทบน้อยที่สุดหรือสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและตัดขาดความช่วยเหลือจากภายนอกน้อยที่สุด

ซึ่งการทำให้ชุมชนเข้มแข็ง เตรียมความพร้อมป้องกันภัย เป็นการเพิ่มศักยภาพชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้ระดับหนึ่ง

ตำบลเชิงแสเป็น 1 ใน 4 ตำบลของอำเภอกะระเสสินธุ์ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ตำบลเชิงแสเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติ คือ

หมู่ที่ 1 ลักษณะเป็นภูเขาสูงชัน มีความเสี่ยงต่อการเกิดดินสไลด์เขาถล่ม เพราะเจ้าของพื้นที่ตัดโค่นต้นไม้ทำลายป่าธรรมชาติ เพื่อปลูกยางพาราซึ่งเป็นพืชเชิงเดี่ยวขูดดินปลูกยางในอดีต

หมู่ที่ 2 มีลักษณะเป็นภูเขาเช่นกัน ลักษณะความสูงก็คือ มีการโค่นต้นไม้เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ และ มีการขุดดินลูกรังในอดีต

หมู่ที่ 3 และ 4 มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม ด้านทิศตะวันตกติดกับทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีแนวคันเขื่อนดินกันตลอดแนวซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสียในขณะเดียวกัน คือ ทำให้น้ำท่วมในพื้นที่ต่ำ ในขณะเดียวกัน ก็เกิดผลเสีย คือ ถ้าเกิดน้ำท่วมก็จะมีการท่วมขังนาน น้ำระบายได้ช้า ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำซากในพื้นที่ แก้ไขไม่ได้ ทำความเสียหายให้แก่ชาวบ้านทุกปีที่น้ำท่วม

โดยที่ปัญหาน้ำท่วมนับเป็นปัญหาหลักของชุมชนในตำบลเชิงแส โดยที่ผ่านมามีเกิดเหตุน้ำท่วมใหญ่ในปี 2548 , 2550 และ 2553 สร้างความเดือดร้อนและเสียหายต่อชุมชนในพื้นที่ นาข้าวเสียหายจากการที่น้ำท่วมขังนาน สัตว์เลี้ยงไม่มีที่อยู่ ไม่มีอาหาร (หญ้า) โดยที่ปัญหาน้ำท่วมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำซาก ส่งผลให้เกษตรกรเป็นหนี้ในระดับครัวเรือนเพิ่มขึ้นและเป็นหนี้ที่แก้ปัญหามาไม่ได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านเกือบทุกครั้งที่เกิดน้ำท่วมทำให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้าง โดยที่ที่ผ่านมามีเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมประชากรในตำบลเชิงแสเกือบทั้งหมดต้องรอความช่วยเหลือจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหารและน้ำดื่ม

จากบทเรียนการเกิดภัยพิบัติที่ผ่านมามีเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมชุมชนในตำบลเชิงแสพยายามเรียนรู้ที่จะอยู่กับการแก้ปัญหาด้วยตัวเองให้ได้ อย่างไรก็ตามชุมชนยังทำได้แค่ระดับหนึ่ง เช่น การเตรียมความพร้อม 3 ระยะ คือ ก่อนเกิดภัย , ระหว่างเกิดภัย , หลังเกิดภัย ดังนั้นเพื่อให้สามารถรับมือและพร้อมที่จะจัดการกับภัยพิบัติด้านน้ำท่วมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างรวดเร็ว ทันการณ์ จึงจำเป็นที่ชุมชนในพื้นที่จะต้องเตรียมความพร้อมที่จะจัดการกับภัยพิบัติด้านน้ำท่วมโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน เน้นการจัดการด้วยตนเองเมื่อเกิดภัยพิบัติไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชนสามารถจัดการตนเองได้ โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการรับมือและจัดการภัยพิบัติด้านน้ำท่วมด้วยตนเองของชุมชน ในตำบลเชิงแส อำเภอกะเสสินธุ์ จังหวัดสงขลา

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ตำบลจัดการตนเอง เรื่องภัยพิบัติ(น้ำท่วม) คือ คำตอบของคนเชิงแส

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ชุมชนมีระบบข้อมูลและแผนการป้องกันเพื่อลดความเสี่ยง – ความเสียหาย – ความรุนแรง ที่จะเกิดขึ้น ทั้ง ชีวิต ทรัพย์สิน และพื้นที่ประกอบอาชีพ ฯลฯ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการภัยพิบัติด้านน้ำท่วมด้วยตนเองของชุมชนในตำบลเชิงแส อำเภอกะเสสินธุ์ จังหวัดสงขลา
3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอต่อท้องถิ่น

3. ขอบเขตการศึกษา

สถานที่ : ต. เชิงแส อ. กระเสสินธุ์

ระยะเวลา: เดือน กุมภาพันธ์ – สิงหาคม 2558

4.วิธีการวิจัย

วิธีการวิจัย									
วัตถุประสงค์	วิธีวิจัย/กิจกรรม เพื่อตอบวัตถุประสงค์	ภาคีที่เกี่ยวข้องกับ วัตถุประสงค์	รูปแบบการมีส่วนร่วมของ ภาคี	ก.พ 58	มี.ค 58	เม.ย. 58	พ.ค 58	มิ.ย 58	ก.ค 58
1. เพื่อให้ชุมชนมีระบบข้อมูลและแผนการป้องกันเพื่อลดความเสี่ยง – ความเสียหาย – ความรุนแรง ที่จะเกิดขึ้น ทั้ง ชีวิต ทรัพย์สิน และพื้นที่ประกอบอาชีพ ฯลฯ	1.1 ตั้งวงคุยถอดบทเรียนสถานการณ์ภัยพิบัติ 2-3 ปีที่ผ่านมา ระดับความรุนแรงและความเสียหายที่เกิดขึ้น 1.2 ทบทวนการจัดการที่ผ่านมา/มีข้อมูล/มีแผน/มีความร่วมมือระดับไหน	1.สภาองค์กรชุมชน, กำนัน,ผู้ใหญ่บ้าน ,เทศบาล 2.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลเชิงแส 3.อาสาสมัครสาธารณสุขฯ(อสม.) 4.คณะผู้วิจัย	ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อเสนอแนะ	✓	✓				
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการภัยพิบัติด้านน้ำท่วมด้วยตนเองของชุมชนในตำบลเชิงแส อำเภอกะเสสินธุ์ จังหวัดสงขลา	-จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อหาแนวทางต่างๆ/ข้อเสนอแนะ -จัดอบรมเชิงปฏิบัติการทำแผนที่เดินดิน / แผนที่เสี่ยงภัย ในชุมชนร่วมกัน	1.สภาองค์กรชุมชน, กำนัน,ผู้ใหญ่บ้าน ,เทศบาล 2.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลเชิงแส 3.อาสาสมัครสาธารณสุขฯ(อสม.) 4.คณะผู้วิจัย	ร่วมประชุมและเสนอแนะและร่วมปฏิบัติการจริงในแต่ละชุมชนในการทำแผนที่เสี่ยงภัย		✓	✓	✓		

		5.ปลัดป้องกัน สาธารณะภัยอำเภอ							
3. เพื่อเป็นข้อเสนอเชิง แนะเชิงนโยบายเสนอต่อ ท้องถิ่น	-- จัดเวทีเพื่อนำเสนอข้อมูล ที่ได้จากการการศึกษา ข้างต้นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วน เสียและร่วมวิเคราะห์แนว ทางการจัดการตนเองเมื่อ เกิดภัยพิบัติน้ำท่วมของ ชุมชนในตำบลเชิงแส -จัด ประชุมเพื่อ ถอดบทเรียน การดำเนินการวิจัย และ จัดทำรายงานข้อเสนอแนะ เชิงนโยบายแนวทางการ รับมือภัยพิบัติของชุมชน ต่อองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	คณะทำงานและ คณะวิจัย	-ร่วมประชุม ระดมความ คิดเห็น					✓	

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นที่เป็นรูปธรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

วัตถุประสงค์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1. เพื่อให้ชุมชนมีระบบข้อมูลและแผนการป้องกันเพื่อลดความ เสี่ยง – ความเสียหาย – ความรุนแรง ที่จะเกิดขึ้น ทั้ง ชีวิต ทรัพย์สิน และพื้นที่ประกอบอาชีพ ฯลฯ	ชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อดีข้อเสีย ที่ผ่านมาที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อ นำไปสู่การพัฒนาแผนการรับมือภัย พิบัติในอนาคต	-องค์ความรู้เดิมเกี่ยวกับการจัดการภัย พิบัติในพื้นที่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการภัยพิบัติด้านน้ำท่วม ด้วยตนเองของชุมชนในตำบลเชิงแส อำเภอกระแสดิน จังหวัดสงขลา	-ชุมชนมีแผนการรับมือภัยพิบัติด้วย ตนเองนำไปสู่การเป็นชุมชนจัดการ ตนเองด้านภัยพิบัติได้	แผนรับมือภัยพิบัติตำบลเชิงแส
3. . เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอต่อ ท้องถิ่น	มีข้อเสนอแนะด้านการจัดการภัย พิบัติเสนอต่อ อบท.	-รายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ส่วนที่ 2

รายงานเนื้อหา

รายงานส่วนนี้นำเสนอผลการดำเนินงานในระยะเวลา 7 เดือน โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย 3 หัวข้อหลัก คือ 1. งานที่เสนอในข้อเสนอโครงการ 2. ผลการดำเนินงาน และ 3. สรุปผลการวิจัย / ข้อเสนอแนะ

1. งานที่เสนอในข้อเสนอโครงการ

จากข้อเสนอโครงการประกอบด้วย 6 หัวข้อหลัก คือ

- 1.1 ตั้งวงศุภคตบทรียนสถานการณัภัยพิบัติ 2- 3 ปีที่ผ่านมา ระดับความรุนแรงและความเสียหายที่เกิดขึ้น
- 1.2 ทบทวนการจัดการที่ผ่านมา/มีข้อมูล/มีแผน/มีความร่วมมือระดับไหน
- 1.3 จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อหาแนวทางต่างๆ/ข้อเสนอแนะ
- 1.4 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการทำแผนที่เดินดิน / แผนที่เสี่ยงภัย ในชุมชนร่วมกัน
- 1.5 จัดเวทีเพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการการศึกษาข้างต้นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและร่วมวิเคราะห์แนวทางการจัดการตนเองเมื่อเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมของชุมชนในตำบลเชิงแส
- 1.6 จัดประชุมเพื่อ ถอดบทเรียนการดำเนินการวิจัย และจัดทำรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแนวทางการรับมือภัยพิบัติของชุมชน ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ผลการดำเนินงาน

รายงานส่วนนี้นำเสนอผลการศึกษาและผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อเสนอโครงการ โดยนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของโครงการ และ ผลการศึกษา นำมารายงานในรายงานฉบับนี้

1 หลักการและเหตุผล

ทำไมชุมชนจึงต้องมีการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน

เหตุเพราะความเสียหายและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติ ส่งผลกระทบโดยตรงกับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน การประกอบอาชีพ トラบใดที่ไม่อาจโยกย้ายชุมชนออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยได้ ด้วยหลายสาเหตุเพราะรักถิ่นเกิดหรือเพราะพื้นที่ทำมาหากิน ทำให้ประชาชนต้องอาศัยในชุมชน ดังเดิมทั้งๆรู้ว่าเป็นพื้นที่เสี่ยงภัย

ดังนั้นการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐาน จึงเป็นแนวทางที่ดีที่สุดที่คนในชุมชนพื้นที่เสี่ยงภัย จะสามารถพึ่งพาตนเองให้มีความปลอดภัย โดยการเตรียมตนเอง เตรียมชุมชนให้มีความพร้อมที่จะเผชิญภัยพิบัติ โดยให้ได้รับผลกระทบน้อยที่สุดหรือสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและดัดขาดความช่วยเหลือจากภายนอกน้อยที่สุด

ซึ่งการทำให้ชุมชนเข้มแข็ง เตรียมความพร้อมป้องกันภัย เป็นการเพิ่มศักยภาพชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้ระดับหนึ่ง

ตำบลเชิงแสเป็น 1 ใน 4 ตำบลของอำเภอกระเส็นธู จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ตำบลเชิงแสเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติ คือ

หมู่ที่ 1 ลักษณะเป็นภูเขาสูงชัน มีความเสี่ยงต่อการเกิดดินสไลด์เขาดล่ม เพราะเจ้าของพื้นที่ตัดโค่นต้นไม้ทำลายป่าธรรมชาติ เพื่อปลูกยางพาราขุดดินลูกรังขายในอดีต

หมู่ที่ 2 มีลักษณะเป็นภูเขาเช่นกัน ลักษณะความเสี่ยงก็คือ มีการโค่นต้นไม้เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ และ มีการขุดดินลูกรังในอดีต

หมู่ที่ 3 และ 4 มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม ด้านทิศตะวันตกติดกับทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีแนวคันเขื่อนดินกั้นตลอดแนวซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสียในขณะเดียวกัน คือ ทำให้น้ำท่วมในพื้นที่ซ้ำ ในขณะเดียวกัน ก็เกิดผลเสีย คือ ถ้าเกิดน้ำท่วมก็จะมีน้ำท่วมขังนาน น้ำระบายได้ช้า ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำซากในพื้นที่แก้ไขไม่ได้ ทำความเสียหายให้แก่ชาวบ้านทุกปีที่น้ำท่วม

โดยที่ปัญหาน้ำท่วมนับเป็นปัญหาหลักของชุมชนในตำบลเชิงแส โดยที่ผ่านมามีเกิดเหตุน้ำท่วมใหญ่ในปี 2548 , 2550 และ 2553 สร้างความเดือดร้อนและเสียหายต่อชุมชนในพื้นที่ นาข้าวเสียหายจากการที่ถล่มน้ำท่วมขังนาน สัตว์เลี้ยงไม่มีที่อยู่ ไม่มีอาหาร (หญ้า) โดยที่ปัญหาน้ำท่วมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำซาก ส่งผลให้เกษตรกรเป็นหนี้ในระดับครัวเรือนเพิ่มขึ้นและเป็นหนี้ที่แก้ปัญหามาไม่ได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านเกือบทุกครั้งที่เกิดน้ำท่วมทำให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้าง โดยที่ที่ผ่านมามีเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมประชากรในตำบลเชิงแสเกือบทั้งหมดต้องรอความช่วยเหลือจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหารและน้ำดื่ม

จากบทเรียนการเกิดภัยพิบัติที่ผ่านมามีเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมชุมชนในตำบลเชิงแสพยายามเรียนรู้ที่จะอยู่กับการแก้ปัญหาด้วยตัวเองให้ได้ อย่างไรก็ตามชุมชนยังทำได้แค่ระดับหนึ่ง เช่น การเตรียมความพร้อม 3 ระยะ คือ ก่อนเกิดภัย , ระหว่างเกิดภัย , หลังเกิดภัย ดังนั้นเพื่อให้สามารถรับมือและพร้อมที่จะจัดการภัยพิบัติด้านน้ำท่วมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างรวดเร็ว ทันการณ์ จึงจำเป็นที่ชุมชนในพื้นที่จะต้องเตรียมความพร้อมที่จะจัดการภัยพิบัติด้านน้ำท่วมโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน เน้นการจัดการด้วยตนเองเมื่อเกิดภัยพิบัติไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชนสามารถจัดการตนเองได้

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการรับมือและจัดการภัยพิบัติด้านน้ำท่วมด้วยตนเองของชุมชน ในตำบลเชิงแส อำเภอกระเสสินธุ์ จังหวัดสงขลา

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ตำบลจัดการตนเอง เรื่องภัยพิบัติ(น้ำท่วม) คือ คำตอบของคนเชิงแส

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ชุมชนมีระบบข้อมูลและแผนการป้องกันเพื่อลดความเสี่ยง – ความเสียหาย – ความรุนแรง ที่จะเกิดขึ้น ทั้ง ชีวิต ทรัพย์สิน และพื้นที่ประกอบอาชีพ ฯลฯ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการภัยพิบัติด้านน้ำท่วมด้วยตนเองของชุมชนในตำบลเชิงแส อำเภอกระเสสินธุ์ จังหวัดสงขลา
3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอต่อท้องถิ่น

3. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นที่เป็นรูปธรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

วัตถุประสงค์	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1. เพื่อให้ชุมชนมีระบบข้อมูลและแผนการป้องกันเพื่อลดความเสี่ยง – ความเสียหาย – ความรุนแรง ที่จะเกิดขึ้น ทั้ง ชีวิต ทรัพย์สิน และพื้นที่ประกอบอาชีพ ฯลฯ	ชุมชน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อดีข้อเสียที่ผ่านมาที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปสู่การพัฒนาแผนการรับมือภัยพิบัติในอนาคต	-องค์ความรู้เดิมเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติในพื้นที่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการภัยพิบัติด้านน้ำท่วมด้วยตนเองของชุมชนในตำบลเชิงแส อำเภอกระเสสินธุ์ จังหวัดสงขลา	-ชุมชนมีแผนการรับมือภัยพิบัติด้วยตนเองนำไปสู่การเป็นชุมชนจัดการตนเองด้านภัยพิบัติได้	แผนรับมือภัยพิบัติตำบลเชิงแส
3. . เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอต่อท้องถิ่น	มีข้อเสนอแนะด้านการจัดการภัยพิบัติเสนอต่อ อปท.	-รายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

4. ขอบเขตการศึกษา

สถานที่ : ต. เชิงแส อ. กระเสสินธุ์

ระยะเวลา: เดือน กุมภาพันธ์ – สิงหาคม 2558

5. วิธีการวิจัย

วิธีการวิจัย									
วัตถุประสงค์	วิธีวิจัย/กิจกรรมเพื่อตอบวัตถุประสงค์	ภาคีที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์	รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคี	ก.พ. 58	มี.ค. 58	เม.ย. 58	พ.ค. 58	มิ.ย. 58	ก.ค. 58
1. เพื่อให้ชุมชนมีระบบข้อมูลและแผนการป้องกันเพื่อลดความเสี่ยง – ความเสียหาย – ความรุนแรง ที่เกิดขึ้น ทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และพื้นที่ประกอบอาชีพ ฯลฯ	1.1 ตั้งวงคุยถอดบทเรียนสถานการณ์ภัยพิบัติ 2-3 ปีที่ผ่านมา ระดับความรุนแรงและความเสียหายที่เกิดขึ้น 1.2 ทบทวนการจัดการที่ผ่านมา/มีข้อมูล/มีแผน/มีความร่วมมือระดับไหน	1.สภาองค์กรชุมชน, กำนัน,ผู้ใหญ่บ้าน,เทศบาล 2.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลเชิงแส 3.อาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.) 4.คณะผู้วิจัย	ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อเสนอแนะ	✓	✓				
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการภัยพิบัติด้านน้ำท่วมด้วยตนเองของชุมชนในตำบลเชิงแส อำเภอกะสั่น จังหวัดสงขลา	-จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อหาแนวทางต่างๆ/ข้อเสนอแนะ -จัดอบรมเชิงปฏิบัติการทำแผนที่เดินดิน / แผนที่เสี่ยงภัย ในชุมชนร่วมกัน	1.สภาองค์กรชุมชน, กำนัน,ผู้ใหญ่บ้าน,เทศบาล 2.คณะกรรมการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลเชิงแส 3.อาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.) 4.คณะผู้วิจัย 5.ปลัดป้องกัน สาธารณสุขอำเภอกะสั่น	ร่วมประชุมและเสนอแนะและร่วมปฏิบัติภารกิจจริงในแต่ละชุมชนในการทำแผนที่เสี่ยงภัย		✓		✓	✓	
3. เพื่อเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเสนอต่อท้องถิ่น	-- จัดเวทีเพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการการศึกษาข้างต้นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและร่วมวิเคราะห์แนวทางการจัดการตนเองเมื่อเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมของชุมชนในตำบลเชิงแส -จัด	คณะทำงานและคณะวิจัย	-ร่วมประชุมระดมความคิดเห็น					✓	

	ประชุมเพื่อ ถอดบทเรียนการ ดำเนินการวิจัย และจัดทำ รายงานข้อเสนอแนะเชิง นโยบายแนวทางการรับมือภัย พิบัติของชุมชน ต่อบริษัท ปกครองส่วนท้องถิ่น								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ข้อมูลทั่วไปของตำบลเชิงแส

ประวัติ

ความเป็นมาของตำบลเชิงแส เล่าสืบต่อกันมาว่า ในสมัยสุโขทัย ได้มีชาวจีนคนหนึ่งมีชื่อว่า แซ่
แซ่ ได้เดินทางมาทำการค้าขาย โดยจุดเริ่มต้น โดยใช้จุดที่ตั้งหมู่บ้านในปัจจุบันเป็นที่พักสินค้า และได้มี
ลูกหลานเพิ่มมากขึ้น จนได้กลายเป็นชื่อของหมู่บ้าน แซ่แซ่ ซึ่งต่อมาก็เรียกกันเพี้ยนมาจนเป็น เชิงแส
ในปัจจุบัน

ตำบลเชิงแส ประกาศจัดตั้งเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลเชิงแส ตามประกาศ
กระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2539 เป็นลำดับที่ 2709 และในปัจจุบันได้ยกฐานะเป็น
เทศบาลตำบลเชิงแส เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2552

ที่ตั้ง

เทศบาลตำบลเชิงแส ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ตำบลเชิงแส อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา

ภูมิประเทศ

ทิศเหนือ จด อบต. โรง อ.กระแสดินธุ์

ทิศใต้ จด ทะเลสาบสงขลา และ ทต.กระแสดินธุ์ อ.กระแสดินธุ์

ทิศตะวันออก จด อบต.ชุมพล อ.สทิงพระ และ อบต.วัดสน อ.ระโนด

ทิศตะวันตก จดทะเลสาบสงขลา

ลักษณะพื้นที่หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2

การเมืองการปกครอง

กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

1. นายโกวิท ทะลิตอง กำนันตำบลเชิงแส
2. นางนทีธรรม ทองเนื้อแข็ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1
3. นายสมใจ วงศ์ทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2
4. นายณรงค์ศักดิ์ ดวงภักดี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3.

ด้านเศรษฐกิจ

อาชีพ

การเกษตร , ทำนา , ไร่นาสวนผสม

การประมง จับสัตว์น้ำ เลี้ยงปลา ประมาณ 95 %

ปศุสัตว์ เลี้ยง วัว ,ควาย,เป็ด,ไก่

ค้าขาย รับจ้างทั่วไป รับราชการ ประมาณ 5 %

หน่วยธุรกิจ

-สหกรณ์การเกษตรกระแสดินธุ์ 1 แห่ง

-ตลาดเอกชน 2 แห่ง

ปั้มน้ำมัน / สถานีจ่ายน้ำมันขนาดย่อย 11 แห่ง

-ร้านค้า 18 ร้าน

สังคม

- โรงเรียนมัธยม จำนวน 1 แห่ง
- โรงเรียนประถม จำนวน 2 แห่ง
- ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 2 แห่ง
- โรงเรียนพระปริยัติธรรม จำนวน 1 แห่ง(แผนการสามัญ)
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 แห่ง

สถานที่สำคัญ

- วัดเอก (หลวงพ่อดิม)
- วัดเชิงแสใต้(พ่от่านเมฆ)
- วัดรัตนาราม(เขารัดปูน)
- วัดเชิงแสกลาง(วัดกลาง)
- ทะเลสาบสงขลา

ข้อมูลด้านประชากร

ประเภทข้อมูลประชากร	รายละเอียด															
ประชากรและลักษณะของประชากร	หมู่ที่1 มีจำนวน 93 หลังคาเรือน															
	จำนวนประชากร 353 คน ชาย 178 คน หญิง 175 คน จำแนกตามอายุได้ดังนี้															
	0-4 ปี		5-9 ปี		10-14 ปี		15-19 ปี		20-24 ปี		25-29 ปี		30-34 ปี		36-39 ปี	
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ
	9	1	10	11	8	10	7	10	18	22	20	16	19	22	25	19
	40-44 ปี		45-49 ปี		50-54 ปี		55-59 ปี		60 ปี↑							
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ						
	13	9	7	7	3	5	4	7	35	36						
	หมู่ที่2 มีจำนวน 156 หลังคาเรือน															
	จำนวนประชากร 668 คน ชาย 327 คน หญิง 341 คน จำแนกตามอายุได้ดังนี้															
	0-4 ปี		5-9 ปี		10-14 ปี		15-19 ปี		20-24 ปี		25-29 ปี		30-34 ปี		36-39 ปี	
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ
	9	9	17	16	18	25	25	27	32	28	19	26	26	22	28	22

	40-44 ปี		45-49 ปี		50-54 ปี		55-59 ปี		60 ปี ↑					
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ				
	26	36	30	25	27	15	22	17	48	73				
	หมู่ที่ 3 มีจำนวน 259 หลังคาเรือน													
	จำนวนประชากร 968 คน ชาย 487 คน หญิง 481 คน จำแนกตามอายุได้ดังนี้													
	0-4 ปี		5-9 ปี		10-14 ปี		15-19 ปี		20-24 ปี		25-29 ปี		30-34 ปี	
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ
	23	9	25	29	22	24	69	26	23	27	24	30	39	39
	40-44 ปี		45-49 ปี		50-54 ปี		55-59 ปี		60 ปี ↑					
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ				
	35	36	39	33	34	32	36	37	82	123				
	หมู่ที่ 4 มีจำนวน 226 หลังคาเรือน													
	จำนวนประชากร 821 คน ชาย 408 คน หญิง 413 คน จำแนกตามอายุได้ดังนี้													
	0-4 ปี		5-9 ปี		10-14 ปี		15-19 ปี		20-24 ปี		25-29 ปี		30-34 ปี	
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ
	23	9	25	29	22	24	68	26	13	27	24	30	29	29
	40-44 ปี		45-49 ปี		50-54 ปี		55-59 ปี		60 ปี ↑					
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ				
	26	26	29	23	34	32	36	30	62	83				
ผู้ที่ต้องการ การดูแล ช่วยเหลือ	<p>ผู้สูงอายุ 542 คน ได้รับเบี้ยยังชีพทุกคน</p> <p>คนพิการ 36 คน – พิกัดแขนขา 8 คน</p> <p>ปัญญาอ่อน 5 คน</p> <p>คนโรคจิต 7 คน</p> <p>เป็นใบ้ 2 คน</p> <p>หูหนวก 3 คน</p> <p>โรคลมชัก 1 คน</p> <p>พิการทางสมอง 8 คน</p> <p>พัฒนาการช้า 2 คน</p>													

ที่มา ข้อมูลจากเทศบาลตำบลเชิงแส

ข้อมูลสิ่งแวดล้อม

ประเภทข้อมูลสิ่งแวดล้อม	รายละเอียด
สภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	<p>ในหมู่ที่ 1,2 บ้านเป็นสัดส่วน ไม่แออัด มีรั้วบ้าน บริเวณรอบบ้านสะอาด สร้างบ้านบริเวณรอบดินเขา ,มีการเลี้ยงสัตว์บริเวณข้างๆบ้าน</p> <p>มีการทำเกษตรพืชผักสวนครัวรอบๆบ้าน</p> <p>.ในหมู่ที่ 3,4สภาพบ้านค่อนข้างอยู่กันหนาแน่น อาศัยอยู่เป็นกลุ่มก้อน รอบๆนอกหมู่บ้านเป็นที่นา</p> <p>ถนนคอนกรีตเป็นบางส่วน บางส่วนเป็นถนนดิน มีหลุมบ่อและมีน้ำขัง มีมูลสัตว์</p> <p>มีสัตว์เลี้ยงบ้านได้แก่ โค กระบือ เป็ด ไก่ สุนัข มีคอกวัวควาย อยู่ข้างบ้าน/</p>

ถอดบทเรียนการจัดการเรื่องภัยพิบัติที่ผ่านมา

จากการจัดเวทีถอดบทเรียน สถานการณ์ภัยพิบัติที่ผ่านมา

มีการทำเวทีย่อยหลายเวทีเพื่อหาข้อมูลการจัดการภัยพิบัติที่ผ่านมาและแนวทางการแก้ไขในพื้นที่ ซึ่งผู้เข้าร่วมในเวทีมีทั้งตัวแทนจากท้องถิ่น ท้องที่ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มองค์กร และประชาชนทั่วไป

เวทีย่อยวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2558 ณ.หมู่ที่ 3 บ้านเชิงแส

เวทีย่อยวันที่ 1 มีนาคม 2558 ณ.หมู่ที่ 1 บ้านเขาโน มีผู้เข้าร่วมจำนวน 35 คน ประกอบด้วย
ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนองค์กร แกนนำในพื้นที่และประชาชนทั่วไปที่สนใจ

เวทีย่อยวันที่ 20 มีนาคม 2558 ณ. หมู่ที่ 4 บ้านเชิงแส

เวทีย่อยวันที่ 28 มีนาคม 2558 ณ.หมู่ที่ 2 บ้านรัตปุ่น

เวทีย่อยวันที่ 6 เมษายน 2558 ณ.วัดเอก เชียงแสน

เวทีย่อยวันที่ 27 เมษายน 2558 ณ. หมู่ที่ 2 บ้านรัดปุ่น

มีการตั้งวงคุย เพื่อทบทวน เหตุการณ์ภัยพิบัติ เมื่ออดีต คณะวิจัยในพื้นที่ตำบลเชียงแสน เลือกที่จะใช้ เหตุการณ์ภัยพิบัติ เมื่อปี 2553 เนื่องจากในปี พ.ศ. 2553 ได้เกิดปรากฏการณ์ภัยธรรมชาติอย่างรุนแรง ใน พื้นที่จังหวัดสงขลา สร้างความเสียหายให้กับชุมชน

สำหรับเหตุการณ์ภัยพิบัติในครั้งนี้ ได้สร้างความเสียหายให้กับตำบลเชียงแสน ดังนี้

-มีผู้เสียชีวิต 1 คน

-บ้านเสียหายทั้งหลัง 20 หลัง

-บ้านเสียหายบางส่วน 50 หลัง

-พื้นที่การทำเกษตร ประมง เสียหายทั้งหมด ในวงชุมชนนี้ หลายคนยังจำภาพวันนั้นได้ดีหลายคนเล่าอย่างมีรสชาติ อย่างกับว่าเหตุการณ์เพิ่งเกิดขึ้น

จากเหตุการณ์ ในครั้งนั้นทำให้ ชุมชนตำบลเชิงแสได้รับบทเรียนและได้เรียนรู้กับการพึ่งตนเองพึ่งกันเอง และระบบเครือข่าย

บทเรียนที่ชุมชนได้รับในเหตุการณ์ปี 2553

- ไม่มีความคิด พึ่งตนเอง พึ่งกัน มีแต่รอการบริการ
- ขาดความร่วมมือในวงกว้าง
- มีความขัดแย้ง เกิดจากการช่วยเหลือ ไม่ทั่วถึงและไม่เป็นธรรม
- สิ่งที่ได้ไม่ตรงกับที่ต้องการ แก้ปัญหาไม่ได้
- เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของหน่วยงาน(ทุกครั้ง)มองไม่เห็นความยั่งยืน ของการแก้ปัญหา
- คนในชุมชนส่วนใหญ่ คิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเองในการแก้ปัญหา เป็นหน้าที่ของหน่วยงาน

สิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน

- ความร่วมมือเป็นสิ่งที่จำเป็น
- ค้นหาคนจิตอาสา
- การพึ่งตนเอง-พึ่งกันเองสำคัญที่สุด
- การป้องกันดีกว่าการแก้ปัญหา

จัดเวทีพบทบทวนการจัดการที่ผ่านมา มีข้อมูล/แผน/ความช่วยเหลือ

-มีข้อมูลเฉพาะของหน่วยงาน ชาวบ้าน ไม่มีส่วนร่วม การจัดเก็บข้อมูล เช่น ข้อมูลผู้พิการ ผู้สูงอายุ เด็กอ่อน ที่อยู่ที่โรงพยาบาล หรือที่ รพสต.

-แผนงานหรือคำสั่งและงบประมาณจากอำเภอหรือจังหวัด แต่ต้องรอคำสั่ง หรือรอให้ทางจังหวัดประกาศเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติก่อนถึงจะเบิกงบประมาณมาแก้ปัญหาได้ ซึ่งเป็นระบบของราชการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

-ความร่วมมือ มีน้อยมากต่างคนคิดจะแก้ปัญหของตัวเองและครอบครัวยังมีความคิดว่าการแก้ปัญหารัฐเป็นเรื่องของหน่วยงานรัฐ

และได้แนวทางการจัดการภัยพิบัติ ด้านน้ำท่วมด้วยตนเองของชุมชนตำบลเชิงแส อำเภอ กระแสสินธุ์ จ.สงขลา

1.จากการจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อค้นหาแนวทางต่างๆ

-ในที่ประชุมให้ความสำคัญที่จะนำไปมีส่วนร่วม ที่ใช้คือกระบวนการทำงาน แบบมีส่วนร่วม เพื่อ ป้อนกัน ลดความเสี่ยง ความเสียหาย จากภัยพิบัติตั้งแต่ต้น เช่น

- 1.การสำรวจข้อมูล
- 2.การวางแผนวิเคราะห์ความเสี่ยง
- 3.การปฏิบัติงาน
- 4.การตรวจสอบ ประเมินผล

โดยครอบคลุมทั้ง 3 ระยะ คือ

- 1.ระยะก่อนเกิดภัย
- 2.ระยะระหว่างเกิดภัย
- 3.หลังเกิดภัย

สรุปบทเรียนที่เกิดเป็นรูปธรรมความร่วมมือ จากภัยพิบัติ ปี 2553

1. เกิดผู้นำจิตอาสาเพิ่มขึ้น
2. พลังความร่วมมือจาก เพื่อน เครือข่าย

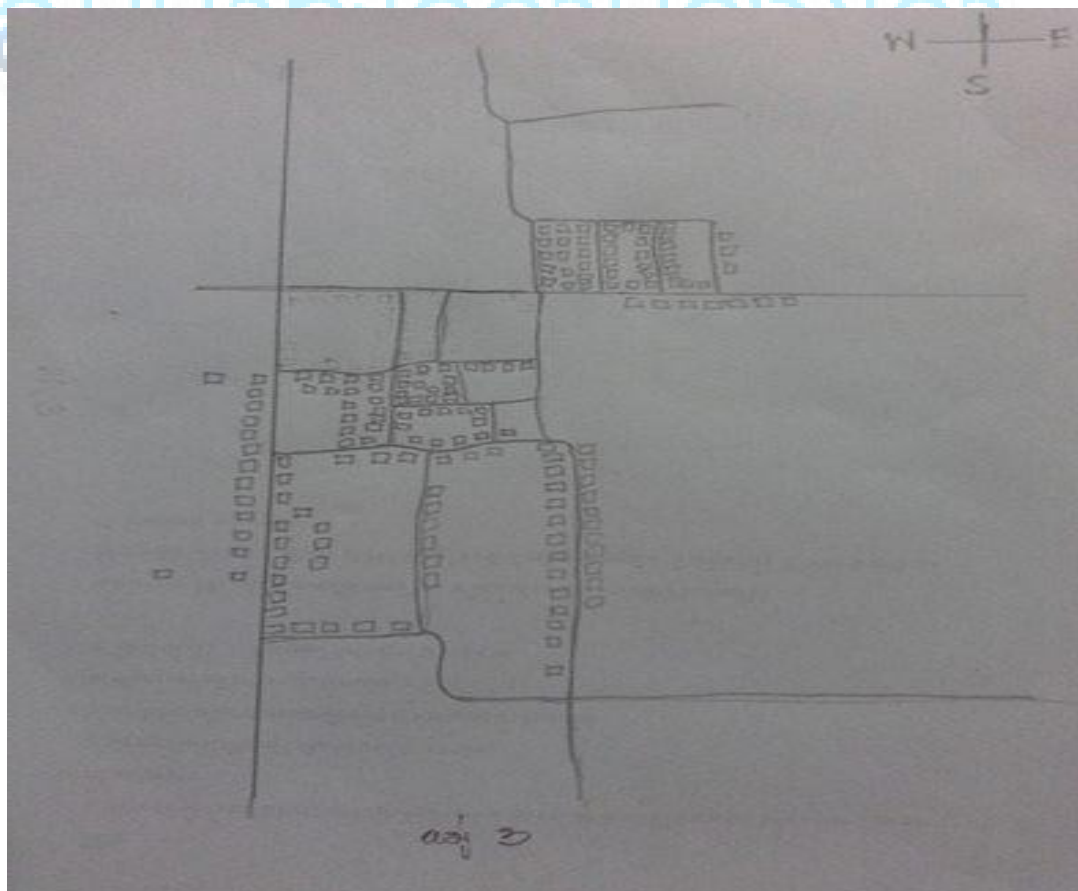
3. ได้เรียนรู้สถานการณ์ภัยพิบัติที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาความรุนแรงเพิ่มขึ้น

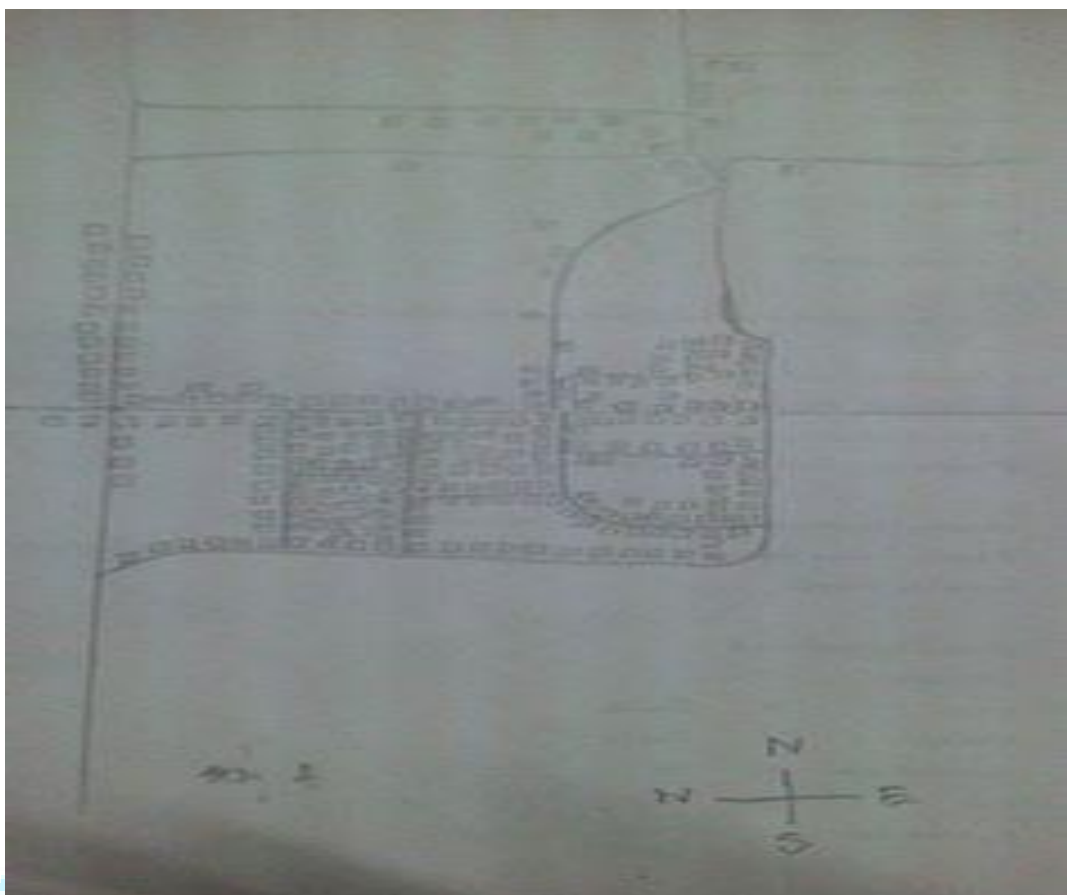
- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการทำแผนที่เดินดิน / แผนที่เสี่ยงภัย ในชุมชนร่วมกัน

ในวันที่ 16 พฤษภาคม 2558 ได้มีการนัดแกนนำจากทั้ง 4 หมู่บ้านเพื่อมาร่วมเรียนรู้การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม โดยได้มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และกลับไปทำของหมู่บ้านตนเอง

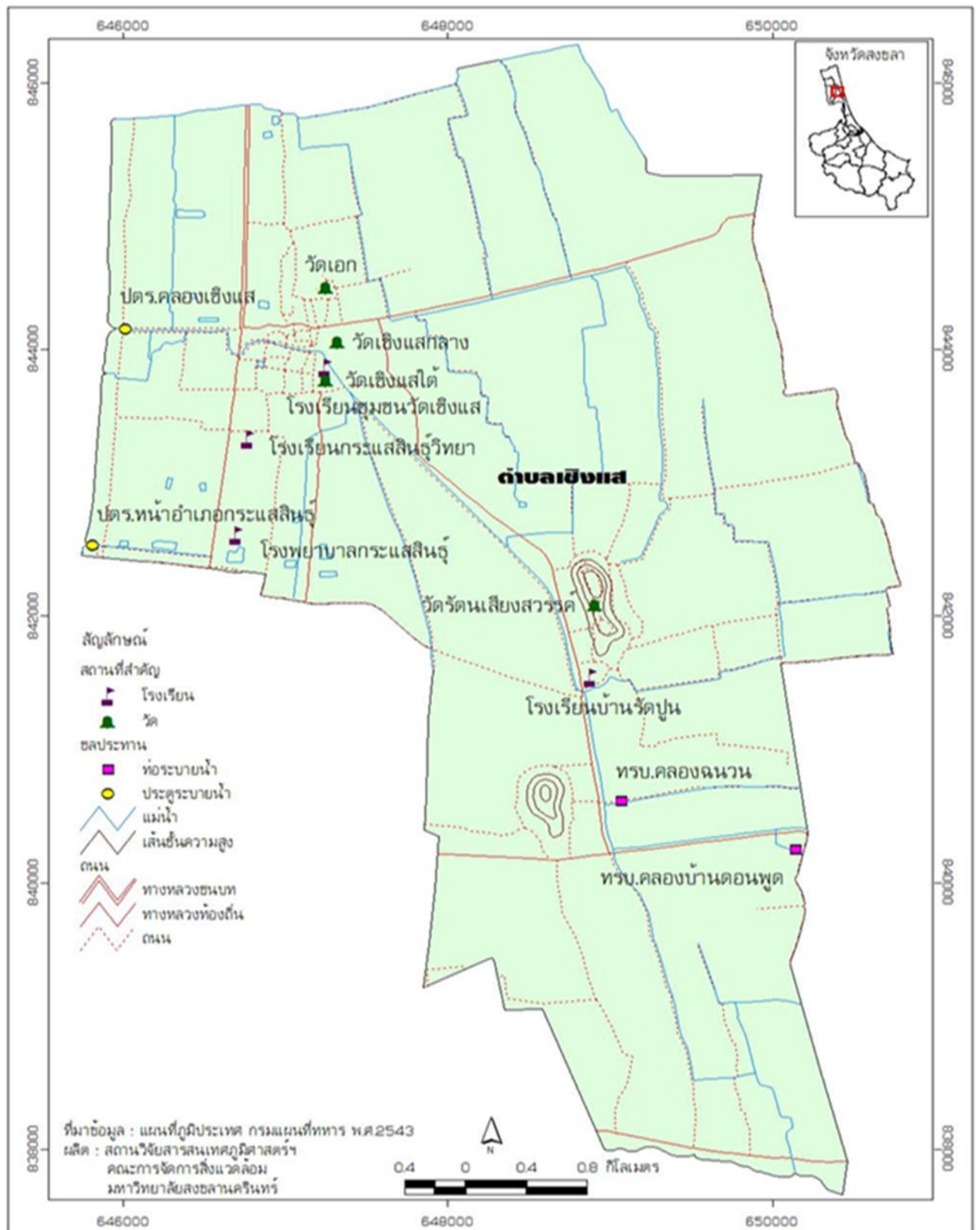

แผนที่เดินดินแสดงแหล่งอาศัยของชุมชน

จากข้อมูลดังกล่าว ได้มีการเตรียมการสถานที่ในกรณีน้ำท่วมมากให้ใช้สถานที่วัดทั้ง 3 วัดซึ่งกระจายอยู่ในทั้ง 3 หมู่บ้านเป็นที่อยู่อาศัยซึ่งสามารถรองรับได้เพียงพอ

แผนที่แสดงแหล่งพักอาศัยกรณีเกิดภัยพิบัติ

- จัดเวทีเพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการการศึกษาข้างต้นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและร่วมวิเคราะห์แนวทางการจัดการตนเองเมื่อเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมของชุมชนในตำบลเชิงแส

มีการจัดเวทีพูดคุยในวันที่ 10 มิถุนายน 2558 ณ.หมู่ที่ 2 บ้านรัศปุนซึ่งมีทั้งแกนนำและประชาชนทั่วไปสนใจมาร่วมรับฟังและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันจากทั้ง 4 หมู่บ้านจากการพูดคุยชุมชนเชิงแสได้มีข้อตกลงร่วมกันว่า “เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นมาคนเชิงแสขอพึ่งตัวเอง มีของกิน ของใช้ อยู่ได้มากกว่า 7 วัน” นั้นหมายถึงว่าคนเชิงแสจะไม่พึ่งรอความช่วยเหลืออย่างเดียวแต่จะขอจัดการตัวเองให้ได้ระดับหนึ่งก่อนที่จะขอให้ “คนนอก” มาช่วยถ้าหากเกิดความรุนแรง และมีการจัดเตรียมแนวทางการรับมือภัยพิบัติน้ำท่วม ดังนี้

- ทีมทำงานระดับหมู่บ้านโดยการนำของผู้ใหญ่บ้านร่วมกับสภาองค์กรชุมชน
- เทศบาลเชิงแส ศูนย์ประสานงานกลาง ของตำบล
- ข้อมูลเพื่อจัดการภัยพิบัติ แผนที่ทำมือ ผังชุมชน เชิงแส

-จัดประชุมเพื่อ ถอดบทเรียนการดำเนินการวิจัย และจัดทำรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแนวทางการรับมือภัยพิบัติของชุมชน ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทีมวิจัยได้มีการนัดพูดคุยกันในวันที่ 2 กรกฎาคม 2558 ซึ่งมีทั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปลัดเทศบาล คณะทำงานและแกนนำชุมชน ได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ดูร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปในการจัดการเพื่อรับมือภัยพิบัติน้ำท่วมของตำบลเชิงแสอย่างยั่งยืน ซึ่งจากการพูดคุยได้ข้อสรุปในเวทีเพื่อเสนอทั้งในส่วนที่ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้และในส่วนที่เสนอต่อเทศบาลและแนวทางการขยายผลการจัดการในระดับอำเภอว่า

ข้อเสนอการจัดการภัยพิบัติ

จากข้อมูลการทำงานวิจัยในครั้งนี้ ทีมวิจัยจึงได้จัดทำข้อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติ(น้ำท่วม) ดังนี้

ข้อเสนอต่อชุมชน

- มีคณะทำงานระดับหมู่บ้าน – ตำบล(คณะทำงานจิตอาสา)
- ร่วมกันจัดตั้งกองทุนระดับหมู่บ้าน(กองทุนอาหาร เครื่องใช้)
- ต้องมีปฏิทินการประกอบอาชีพ เช่น จัดดูคูงานทำนาที่ไม่ตรงกับช่วงภาวะน้ำท่วม การเลี้ยงสัตว์ วัว – หมู – เป็ด – ไก่ (การจัดการที่ไม่ให้เกิดความเสี่ยงกับความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน
- เตรียมกลุ่มคนอาสาไว้พร้อมปฏิบัติการยามฉุกเฉิน
- มีข้อมูลพื้นที่ / ทรัพยากร / พื้นที่ /ภูมิอากาศ

ข้อเสนอต่อเทศบาลตำบลเชิงแส

- ให้อยู่ในแผนของเทศบาลและเข้าข้อบัญญัติ เพื่อนำสู่การปฏิบัติในการเตรียมการป้องกัน เช่น
  - ขุดลอกคูคลองไว้ก่อนล่วงหน้าที่จะเข้าช่วงหน้าฝน
  - ร่วมประชุมกับชุมชนเพื่อวางแผนการจัดการภัยพิบัติร่วมกัน
  - เตรียมเครื่องมือการช่วยเหลือ คน – สัตว์ ในกรณีเกิดความรุนแรง
  - เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหากมีเหตุจำเป็น
  - ให้เทศบาลจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยระดับตำบล

ข้อเสนอต่อหน่วยงาน

โรงพยาบาลกระแสดินธุ์

- ขอรับการสนับสนุนด้านเวชภัณฑ์ พร้อมกับฝึกอบรมการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยอย่างถูกวิธีให้กับ
แกนนำ (อาสาสมัคร แกนนำชุมชน)

อำเภอกระแสดินธุ์

- ให้มีการฝึกอบรมแกนนำการใช้เครื่องมือสื่อสารคือวิทยุ เพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่ระบบการสื่อสารปกติ เช่น สัญญาณโทรศัพท์มือถือใช้ไม่ได้ และบ้านเรือนตั้งห่างไกลกัน

หน่วยงานปศุสัตว์อำเภอ

- จัดตั้งถังธนาคารอาหารสัตว์ (โรงซัง) ในบริเวณใกล้เคียงเป็นพื้นที่ ที่กำหนดจุดอพยพสัตว์เลี้ยง

แนวทางการขยายผลการจัดการภัยพิบัติระดับอำเภอ

โดยใช้เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนในอำเภอกระแสดินธุ์เป็นเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนในการเตรียมความพร้อม “การจัดการตนเอง” พร้อมทั้งวางแผนร่วมกันที่จะดำเนินการขยายความร่วมมือในการจัดการภัยพิบัติระดับอำเภอ โดยใช้ ข้อมูลและรูปแบบการจัดการของเชิงแส นำเสนอกับหน่วยงานต่างๆ ในระดับอำเภอ โดยการประชุมร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชน 4 ตำบล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ และนายอำเภอเป็นประธาน ตัวแทนตำบลเชิงแสนำเสนอข้อมูล รูปแบบการจัดการภัยพิบัติ โดยเน้นการจัดการตนเอง ในระดับพื้นที่ รวมถึงการนำเสนอความร่วมมือ และการสนับสนุนจากอำเภอในด้านต่างๆ

3. สรุปผลการวิจัย

การจัดการตนเองเรื่องภัยพิบัติน้ำท่วมของคนเชิงแส ชุมชนสามารถจัดการรับมือกับภัยพิบัติได้ในระดับหนึ่งทั้งในเรื่องของความเป็นอยู่และในเรื่องของอาชีพ ซึ่งในเรื่องที่ชุมชนไม่สามารถจัดการได้คือในเรื่องของอาชีพ(ทำนา)ก็ต้องเป็นข้อเสนอให้กับเทศบาลในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งขยายผลเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกับพื้นที่เครือข่ายต่อไป

อีกเรื่องหนึ่งก็คือการที่โครงการวิจัยเข้ามาในตำบล ก็ทำให้เกิดมีข้อมูลที่กินได้ คือ ชุมชนได้นำข้อมูลไปพัฒนาหรือไปแก้ปัญหาในชุมชนได้

ข้อเสนอแนะ

ทางทีมงานวิจัยอยากจะทำให้เป็นวงกว้างมากกว่านี้ คือ ทำระดับอำเภอ ซึ่งจะมีประโยชน์กับชุมชนมากขึ้นในการป้องกันภัยพิบัติ แต่ก็ต้องขอคำแนะนำจากบุคคลและองค์กรที่มีความรู้ด้านนี้อีก

.....
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
www.SongkhlaLake.com